

TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

TÜRK KÜLTÜRÜ

AYLIK DERGI

106

MALAZGİRT SAYISI

Sayı 106

Yıl IX

Ağustos 1971

ANADOLU'DA BÜYÜK TÜRK DESTANI 26 AĞUSTOS 1071 MALAZGİRT ZAFERİ

İsmet Binark

Yüce Türk Milletinin tarihini karakterize eden en mühim vasıf, millî tarihimizin bir fetihler ve zaferler silsilesi halinde tecelli etmesidir. Türk tarihi, hiçbir milletin tarihi ile ölçülemeyecek kadar eşsz zaferlerle doludur.

Türkler tarih sahnesinde ilk çağlardan itibaren ordu-millet karakterini göstermişlerdir. Çağlar kapayan, çağlar açan, asırlar aşan, ülkeler fetheden, zaferden zafere koşan Türk Milleti askerce yaşamış, yiğitçe ölmüş, silâhını zulme ve haksızlığa vasıta kılmamıştır. En kuvvetli mânâsiyle mertçe askerlik asıl ve yüce Türk Milletinin kendine has damgasıdır.

Türk Ordusu, uzun ve şanlı tarihi boyunca, birçok milletlerle savaşmıştır. Ancak, Türk Ordusu, yalnız savaşmasını ve ölmesini bilen bir ordu değil, kazanmasını ve zafer destanları yaratmasını da bilen bir ordu dur. Türk Ordusu savaşı alışkanlık, zaferi gelenek haline getirmiş bir milletin ordusudur.

Tarihin her safhasında Türk Ordusunun kanı ve canı pahasına, millî şeref ve namusu uğruna kazanılmış örnek zaferlerini bulmak ve görmek mümkündür. Bunlar arasında aynı tarihlere rastlayan ikisi, ötekilerden daha derin mânâlar ifade etmektedir. Bunlardan birincisi; 26 Ağustos 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi, Türk Devletinin temelini atıldığı ve Anadolu'nun Türklüğünün tescil edildiği, ikincisi, 26-30 Ağustos 1922 Dumlupınar Meydan Muharebesi ise, vatan bütünlüğünün ebediyen parçalanmayacak bir şekilde sağlandığı zaferlerdir.

Türk tarihinde yeni bir devre başlangıç olan 26 Ağustos 1071 Malazgirt Meydan Muharebesi ve zaferi, yalnız Türk tarihinde değil, bütün dünya tarihinde dönüm noktası teşkil edecek mühim hâdiselerden biridir.

Zira, Malazgirt zaferi, Anadolu'nun kesin olarak Türkleşmesinde en mühim âmil olmuş, bu zaferle Anadolu'nun Türklüğü kat'i olarak tescil edilmiştir. Bu sayede Anadolu Türkler'in ebedî yurdu haline gelmiştir. Malazgirt zaferi, Türkler'in tarihleri boyunca kazandığı meydan muharebeleri ve zaferleri içinde istikballerine en tesir edici mahiyette olanıdır.

26 Ağustos 1071 zaferi Türk Milletinin geleceğini sağlayan ve ona yeni bir yurt ve yeni bir tarih hazırlayan çok büyük bir hâdisedir. Bu büyük zaferdir ki, Türkleri kısa bir zaman içinde Marmara kıyılarına ve İstanbul önlere getirmiştir.

Anadolu'nun fethinde ve bir Türk vatani haline gelişinde Malazgirt Meydan Muharebesi kat'i bir dönüm noktasıdır. Malazgirt zaferinden çok kısa bir zaman sonra Anadolu, pek az kısmı müstesna, tamamen Türkler'in eline geçmiş bulunuyordu. Anadolu Türkleşiyor, Böylece Türk milleti bir daha ayrılmayacak şekilde yeni bir anayurt kurmuş oluyordu.

Tarihinin büyük dönüm noktalarından birini teşkil eden Malazgirt zaferinin ilk mühim neticesi, İslâm ve Hıristiyan dünyalarının kaderini değiştirmiş olmasıdır. Zira, Malazgirt Meydan Muharebesi kazanılmamış olsaydı, müslüman kavimleri ve İslâm kültür-medenyeti XI. asırda tarih sahnesinden çekilmek zorunda kalacaktı. Malazgirt zaferi bu yönü ile değerlendirildiğinde, cihansûmul mânâsı ve tarihte nasıl bir dönüm noktası teşkil ettiği kolayca anlaşılır.

Malazgirt Meydan Muharebesiyle Türk Milletine yeni bir vatan kazandıran yüce Türk Sultanı Alparslan'ın en büyük İslâm gazi ve fâtihrlerinden sayılması, bütün İslâm ülkelerinde adına hutbe okunması, medhiye ve kasideler yazılması, İslâm dünyasının başı olan halife tarafından tebrik edilerek İslâm'a kazandırdığı büyük şereften dolayı minnet ve şükran duygularının bildirilmesi, bu zaferin İslâm âlemindeki derin tesirlerini açıkça ortaya koymuştur.

Anadolu artık yeni ve ebedî sahiplerini bekliyordu. Malazgirt Meydan Muharebesine kadar ne Bizans'ın Türkler'i Anadolu'dan çıkarmak teşebbüsleri bir netice vermiş, ne de Selçuklu Sultanlar, ırkdaşlarının Bizans üzerine yaptığı akınlar kat'i bir fütuhât şekline sokarak hem ırkdaşlarına yurt sağlamak, hem de düşmanı yok ederek tarihî vazifelerini yerine getirmek imkânını bulamamışlardı. Fakat bütün bu hâdiseler her iki tarafı da kat'i bir netice almağa zorlamakta ve her geçen gün bunu yakınlaştırmaktaydı.

Malazgirt Muharebesi arefesinde Sultan Alparslan Fatimiler üzerine Suriye seferine çıkmıştı. Bu Selçuk-Fatimi çekişmesinden faydalanmak ve Bizans'ın geleceğini teminat altına almak isteyen Kostantin Dukas'ın dul karısı ve halefi olan Evdoksiya tarafından kocalığa seçilerek imparatorluk tahtına oturan eski Hassa Ordusu generallerinden Romanos Diogenes, Bizans'ın bütün imkânlarını seferber ederek 200.000 civarında bir ordu ile 13 Mart 1071'de yola çıktı. Bizans İmparatorunun Türkler'e karşı kesin netice almak kararı kat'i idi. Zira biliyordu ki, Türkler'i Anadolu'dan çıkarmadıktan ve Büyük Selçuklu İmparatorluğunu tarih sahnesin-

den silmedikten sonra, Bizans'ın geleceği teminat altına alnamaz. Bu büyük tehlike ve engel aşılabılırsa, Selçuklu Türkleri'nin Anadolu'da boy gösterişi sebebiyle iki asır önce başlattığı halde durmuş olan Hıristiyan taarruz ve istilâlarını yeniden İslâm âlemine karşı başlatmak Bizans için mümkün olacaktı.

26 Ağustos 1071 Cuma sabahı gün ışıırken, her iki ordu Van Gölü'nün 45 Km. kadar kuzeyinde Murat suyu yakınlarında karşılaştılar. İki ordu arasında sayıca fark büyüktü. Kapadokya, Frikya, Trakya askerlerinden başka, Ermenilerden, Gürcülerden ve ücretli Frank, Norman, İslâv, Uz ve Perçeneklerden müteşekkil Bizans Ordusu 200.000 kişi kadardı. Sayıca kendinden çok üstün Bizans Ordusuna karşı 50 bin kişi tahmin edilen Türk Ordusu seçkin kumandanlar idaresinde, seri manevra kabiliyetine sahip süvarilerden mürekkepti. Üstelik, Anadolu'nun methi ve gaza fikri Türk askerinin kafasında ve gönlünde sarsılmaz bir iman halindeydi.

Selçuklu Sultanı harpten önce son bir kere daha sulh teklifinde bulundu. Ordusunun kudretine mağrur olan Bizans İmparatoru, bu sulh teklifini biraz da Alparslan'ın korkaklığına vererek reddetti. Hattâ kendisine sulh teklifini getiren elçiye sulh müzakerelerine ancak Rey'de başlayabileceğini bildirdi.

Üstün düşman kuvvetine karşı muharebeyi kabule mecbur kalan Alparslan'ın endişesi büyüktü. Sultan Alparslan'ın İmamı Buharalı Muhammed b. Abd al-Melik, Sultan Alparslan'a "Ey Sultan, Sen Allah'ın başka dinlere karşı zafer vaadelediği İslâmiyet uğrunda cihad yapıyorsun; bütün müslümanların minberlerde sana dua ettiği Cuma günü savaşa giriş. Ben, Tanrı'nın zaferi senin adına yazdığına inanıyorum" deyip, onun maneviyatını yükseltmişti. İslâm dünyasının bir bakıma kaderini tayin edecek bu meydan muharebesi için İslâm Halifesi de, bütün İslâm ülkeleri camilerinde okunmak üzere şu dua metnini her tarafa göndermişti: "Allahım, İslâmın sancaklarını yükselt ve hayatlarını sana kulluk için esirgemeyen mücahitlerini yalnız bırakma; Alparslan'ı düşmanlarına muzaffer kıl ve askerlerini meleklerin ile teyit eyle; zira o senin rızanı kazanmak için varını, canını ve herşeyini fedadan sakınmıyor;; o senin yolunda ve dininin üstünlüğü için nasıl cihad ediyor ise, sen de onu öylece koru; düşmanlarını kahret..".

Cuma günü sabah namazında Alparslan: "Ya Rabbî, seni kendime vekil yapıyorum, azametini karşısında yüzümü yere sürüyor ve senin uğrunda savaşıyorum. Ey Tanrım!... Niyetim hâlistir, bana yardım et; sözlerimde hilâf varsa beni kahret!.." diyerek secdeye vardı. Sonra askerlerini topladı ve: "Burada Allah'tan başka bir sultan yoktur; emir ve ka-

der tamâmiyle onun elindedir" dedi. Bu imanlı ve heyecanlı sözlerden sonra Türk süvarileri düşman üzerine taarruza geçtiler. Alparslan kuvvet azlığını giderecek mahirane bir savaş taktiği kullandı. Savaş esnasında Bizanslılar'ın Balkanlardan getirdiği Türk şamanı Uz (Oğuz) ve Peçeneklerden hazırlanmış süvari kuvvetleri ırkdaşları olan Selçuklular tarafına geçtiler. Bizanslılar'ın zulümlerinden yılmış olan Ermeniler de selâmeti kaçırmakta buldular. Bu şaşkınlık içinde sayıca üstün Bizans Ordusu bozuldu ve altı saat gibi çok kısa bir zaman içerisinde imha edildi. İmparator yaralı olarak, bütün kurmay heyetiyle birlikte esir edildi.

Türk Ordusunun zaferi kazanışının sebepleri arasında Bizans ordusunun savaş kabiliyetsizliğinin yanısıra, Alparslan'ın başarılı bir sevk ve irade ile tatbik ettiği savaş taktiği ve Türk Ordusunun millî şuur ve maneviyat yüksekliği gösterilebilir.

Malazgirt Meydan Muharebesi siyasî yönden bütün Türk tarihine kat'i ve silinmez damgasını vurmuş olan sayılı zaferlerimizden biridir. Türk ülkesi olarak azîz Anadolumuz bu zaferin-bizlere hediyesidir.

Kazandığı zaferle Anadolu'ya Türklüğün damgasını vurmuş olan Selçuklu-Türk Sultanı Alp Arslan'a ve onun kahraman ordusunun azîz gazi ve şehitlerine sonsuz şükranlarımızı dile getirerek, manevî huzurlarında hürmetle eğiliyoruz.